

Priročnik k ocenjevalnemu seznamu (SZDI v učnem jeziku)¹

stanje: marec 2024

Razlaga dimenzije *Vsebina*

Prvi opisnik: kako ustrezno je uspela kandidatki/kandidatu uresničitev **centralnega pisnega dejanja / centralnih pisnih dejanj** zahtevane besedilne vrste. Dobra naloga se odlikuje po tem, da so utemeljitve izpeljane v celoti in smiselno (npr. teza – argument – sklep; trditev – utemeljitev – primer), da je izdelanih več bistvenih argumentov in so upoštevani protargumenti. Treba je tudi upoštevati primerno sorazmerje med reprodukcijo oz. informacijo in samostojno argumentacijo. Na nivoju 4² zavzema v komentarju reprodukcija preveč prostora v razmerju do samostojnega utemeljevanja lastnega stališča, ki je prekratko.

Drugi opisnik: kako izčrpno so bile izpolnjene posamezne **delovne naloge**. Upoštevati je treba besedilno vrsto: npr. pri pismu bralke/bralca se zahteva pri reprodukciji le kratek povzetek vsebine, pri besedilni analizi je lahko glede na dano nalogo vsebina priloge bistveno pomembnejša. Posamezne delovne naloge pa se tudi lahko povežejo z drugimi delovnimi nalogami (npr. povezava jezikovne analize in interpretacije).

Tretji opisnik: kako je kandidatka razumela / kandidat razumel **besedilno prilogo**. Spoznati je to mogoče ob napačnih interpretacijah ali ob obsegu razumevanja centralnih izpovedi. Kaže se lahko – odvisno od besedilne vrste – z izčrpno strukturirano obnovo besedila, z obdelavo bistvenih izpovedi/argumentov ali tudi implicitno z razmišljanjem, ki sloni na popolnem razumevanju besedila. Na nivoju 4 se pojavljajo napake oz. nedoslednosti v razumevanju detajlov, globalno razumevanje besedila pa je še spoznavno.

Četrty opisnik: **stvarna pravilnost** se nanaša na splošno znanje (o svetu) in ustrezno strokovno znanje (npr. retorična sredstva). Že na nivoju 4 naj bo besedilo pretežno brez objektivno preverljivih napačnih trditev.

Peti opisnik: kakšna je **vsebinska kakovost** razmišljanja, ki sega od banalnih ali protislovnih in slabo utemeljenih izpovedi do kompleksnih, logično povezanih in prepričljivih utemeljitev (z upoštevanjem protargumentov). Na nivoju 4 jasno prednjači reprodukcija in/ali banalne izpovedi, pri interpretaciji besedila se na primer razhajata analiza in razlaga, pri analizi besedila manjka osredotočenje na bistvene slogovne prvine.

¹ osnova za to povzeto oz. za slovenščino prirejeno razlago: Manuela Glaboniat & Guenther Sigott: *Das Konzept der kriterienorientierten Bewertung. Dimensionen und Niveaus*. V: ide 1-2012, str. 130 – 139, tukaj str. 136 – 138. Spletna različica: <https://matura.gv.at/downloads/download/ide-sonderheft-reifepruefung-deutsch-1-2012>

² Kompetenčni nivoji »bistveno pretežno opravljeno« do »daleč preko bistvenega opravljeno« so tukaj poenostavljeno poimenovani od nivoja 4 do nivoja 1.

Pri dobri interpretaciji so bistveni deli napisanega besedila povezani z interpretativno domnevo oz. sega razlaga preko same vsebine, je razumljiva in utemeljena s pogledom na besedilno prilogo (vsebinsko, jezikovno, oblikovno). Dobra jezikovna analiza se osredotoča na bistvene slogovne prvine in razlaga njihovo funkcijo / njihov učinek. Pri povzetku: kako dobro je uspelo samostojno strnjeno in stvarno obnoviti besedilo, t. j. izbrati informacije.

Zahteve dimenzije *Vsebina* **vsekakor niso izpolnjene**, če velja ena od naslednjih točk:

- Povezanost z dano nalogo je komaj spoznavna (»mimo teme«).
- Delovne naloge niso bile upoštevane.
- Ni uresničitve centralnega pisnega dejanja / centralnih pisnih dejanj (gl. navedbo v komentarju k nalogi).
- Ni dojetja niti centralnih vidikov besedilne priloge / besedilnih prilog.

V vsakem teh primerov bi bilo treba delo oceniti negativno.

Razlaga dimenzije *Struktura besedila*

Prvi opisnik se nanaša na **razporeditev** idej v odstavkih. Te naj so med seboj povezane (koherentne) in besedilni vrsti ustrezno členjene. Povezanost se lahko kaže v tem, koliko truda je potrebna za razumevanje besedila. Vseskozi koherentno besedilo ima jasno in logično zgradbo, povezuje po potrebi argumente med seboj in je brez miselnih preskokov ali nemotiviranih oddaljitvev od teme. Posamezne izpovedi so uvrščene v celoto besedila. Delne naloge so smiselno med seboj povezane, miselno logično povezani so tudi stavki.

Strukturo grafično označujejo odstavki.

Na nivoju 4 ima besedilo celostno gledano še razumljivo strukturo, delno pa prevladuje naštevane asociacij namesto tematske razširitve, posamezne misli si nasprotujejo oz. jim je težko slediti, bralka/bralca mora sam poiskati povezave.

Sem spada tudi upoštevanje ustaljenih navad pri besedilnih vrstah, kakršna sta ogovor in zaključek, oblikovanje lastnega naslova ali oblikovanje uvoda in konca.

Samostojna struktura, ki se oddaljuje od po danih nalogah določene členitve, npr. s skupno obravnavo posameznih delovnih nalog, je lahko posebna kakovost, če odgovarja ciljem besedila. Tako more biti pri interpretaciji smiselno, da se prepletata analiza in razlaga.

Drugi opisnik opisuje **povezavo besedilne priloge / besedilnih prilog in napisanega besedila**. Pri »spoznavni navezavi« na nivojih 3 in 4 se sicer obnovijo vsebine priloge, vendar niso kot pri »uspeli navezavi« (nivo 1 in 2) spretno vključene v nastalo besedilo (npr. da se navedki iz priloge ne uporabljajo za lastno utemeljevanje, temveč predstavijo ločeno). Poleg tega mora kandidatka/kandidat pri pisanju upoštevati informiranost (domnevne/ga) bralke/bralca glede na prilogo, tako da ne nastanejo vrzeli pri razumevanju. Sem spada tudi navedba besedilne priloge / besedilnih prilog, ki pa jo lahko glede na besedilno vrsto udejanjimo različno. Če gre za posredno obnovo, potem mora to biti označeno z ustreznimi sredstvi, npr. glagoli govora in/ali pogojnikom.

Tretji opisnik opisuje stopnjo označbe (miselnih) koherentnih povezav s **kohezivnimi (povezovalnimi jezikovnimi) sredstvi** in s tem lahko, s katero sledijo bralke in bralci tem povezavam. Dobro besedilo se odlikuje po tem, da se uporablja veliko število jezikovnih sredstev (prislovi, zaimki itd.), tudi metakomunikativnih (npr. »Kakor sem uvodoma ugotovil/a ...«), za členitev in povezavo besedila, tudi pri tematskih prehodih.

Zahteve dimenzije *Struktura besedila* **vsekakor niso izpolnjene**, če velja ena od naslednjih točk:

- Vsebinska členitev je komaj spoznavna.
- Niti posredno se ne naveže na besedilno prilogo.

V vsakem teh primerov bi bilo treba delo oceniti negativno.

Razlaga dimenzije *Slog in izraz*

Prvi opisnik opisuje stopnjo **primernosti jezikovnih sredstev** glede na zahtevana pisna dejanja in situacijo, ki je opisana v delovni nalogi ali nastane zaradi izpitne situacije. Napisano besedilo se mora ustrezno ravnati po naslovniku, torej upoštevati gledanja, interese in predznanje bralk in bralcev. Poleg tega mora biti napisano v ustreznem jezikovnem registru (ne se preveč ravnati po ustnem sporazumevanju namesto po izobraževalnem jeziku). Sem spada tudi raba stilnih sredstev – razlikuje se po primernosti (predvsem glede na besedilno vrsto), obsegu, raznolikosti in pomenski pravilnosti.

Drugi opisnik se nanaša na splošno na **besedni izbor**. Napisana besedila na nivoju 4 kažejo velikokrat netočen besedni izbor, neprimerno ponavljanje besed in skromno besedišče. Nivo 1 označujeta velika natančnost pri izboru besed – do pravilne rabe strokovnega besedja – in bogato besedišče, s katerim se tudi pri zapletenejših tematikah izražajo fine pomenske razlike. Poleg tega je opazna spretna raba besednih zvez. Če je kombinirano obširno besedišče z neumestnimi oz. pomensko nepravilnimi izbirami besed, je treba kompetenčno stopnjo določiti po tem, kateri vtis prevladuje oz. katera značilnost je glede na besedilno vrsto pomembnejša: »jezikovno tveganje« v komentarju je na primer mogoče prej nagraditi kot pojmovno nepravilnost v kakem povzetku.

Tretji opisnik opisuje, kako razumljiva in raznolika je **skladnja**. (Samo) »pretežno opravljeno« so stavčne strukture tedaj, če je v besedilu na primer nekaj nepreglednih »večstavčnih struktur«, katerih smisel se razume šele po večkratnem branju. Od nivoja 2 se izhaja iz vseskozi dobre razumljivosti.

Kot pri besednem izboru je treba vedno tudi misliti na besedilno vrsto – pri nekaterih besedilnih vrstah (npr. pri mnenjskem govoru) ni smotrna prevelika zapletenost skladenjskih struktur.

Četrty opisnik določa jezikovno primerno **vklučitev besedilne priloge / besedilnih prilog v napisano besedilo**. »Vseskozi samostojne formulacije« tukaj ne pomeni, da se smejo uporabljati le lastne formulacije; pri določenih besedilnih vrstah kakor besedilni analizi ali besedilni interpretaciji je celo potrebno, dobesedno navesti nekaj besedilnih odlomkov. Tu

gre za to, kako jezikovno primerna (brez slogovnega preloma in čim bolj z lastnimi besedami) je vključitev besedilne priloge / besedilnih prilog v lastno besedilo.

Zahteve dimenzije *Slog in izraz* **vsekakor niso izpolnjene**, če velja ena od naslednjih točk:

- Zaradi pomanjkljivosti v izrazju je razumljivost besedila precej otežkočena.
- Samostojni jezikovni prispevek je komaj spoznaven, ker je večina (skoraj) dobesedno prevzeta iz besedilne priloge.

V vsakem teh primerov bi bilo treba delo oceniti negativno.

Razlaga dimenzije *Normativna jezikovna pravilnost*

Ta dimenzija ni naravnana na štetje prekrškov zoper pravila. Pogostost določenih (tipov) napak ni odločilna, pač pa je treba opisati celotni vtis, ki nastane s pojavom prekrškov proti pravilom na besedni in skladenjski ravni. Na nivoju 1 so taki prekrški zelo redki in zgledajo bolj kot napake zaradi površnosti. Od nivoja 3 je mogoče iz napak sklepati na negotovosti pri rabi osnovnih pravil. Na nivoju 4 je mogoče ugotoviti znatne prekrške pravil standardnega jezika.

Odločilen je skupni vtis, ki ga dobi ocenjevalka/ocenjevalec. V pomoč so kriteriji ocenjevalnega seznama, ki usmerjajo v prvi vrsti na to, kar kandidatka/kandidat zna, in ne na to, česar ne zna. Upoštevati je treba tako količinski vidik v smislu ocenjevalnega seznama (brez napak, malo napak itd.) kakor tudi težo napake. Splošnega odgovora na vprašanje, katero napako ocenimo kot težko, ni. Upoštevati velja, ali gre za kršitev osnovnih slovničnih in/ali pravopisnih pravil, nadalje tudi, ali gre za pogosto se pojavljajoče besede / besedne zveze.

Pomagalo pri ocenjevanju so slovarji, dostopni preko spletne strani www.fran.si in tam posebej Slovar slovenskega knjižnega jezika (2. izdaja) in Slovenski pravopis; tam se najdejo tudi odgovori v Jezikovni svetovalnici, ki je »servis Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU«.

Napake na področjih *Pravopisna pravila*, *Ločila* in *Slovnica* se dodelijo kategorijam napak. Za ocenitev normativne jezikovne pravilnosti štejejo v prvi vrsti obvladane kategorije in ne število posameznih napak. O ocenitvi, ali se kategorija obvlada ali ne, odloča ocenjevalka/ocenjevalec.

Jezikovna sporočila je treba poleg tega razumeti glede na njihovo komunikativno vlogo v besedilu. Elipsa (izpust) npr. v kakem besedilu ni sama po sebi napaka, ker je stavek nepopoln. Vprašanje mora biti, ali moti komunikacijo med avtorico/avtorjem in bralko/bralcem, ali je njena povezava s prejšnjim stavkom pravilna in ali jo je mogoče razumeti kot premišljeni slogovni učinek ali zgolj kot nezavedno uporabljeno prvino iz pogovorne jezikovne rabe, ki krši slogovne norme (v komentarju jo bo treba drugače oceniti kakor v povzetku).

Če sledimo razlagi normativne pravilnosti glede pravopisa, slovnice in sloga za nemščino, potem je iz nje treba/mogoče »izluščiti« naslednje za normativnost v slovenščini:

Pravopisna pravila

odnos glas-črka

V slovenščini

po načelu »piši, kakor govoriš pred vokalom« (npr. ob črkah l in v)

pisanje velike začetnice (osebna imena, krajevna imena, imena gora itd.)

pravopisno pravilo o e za c, č, š, ž, j

pravopisno pravilo s + p t k f s š c č h

pravopisno pravilo h + g oz. k

črka j v kombinaciji lj in nj

pisanje skupaj – narazen: črno-bel, ljudskošolski, avto cesta, na primer

Ločila

- končna ločila
- vejica
 - pri naštevanju
 - pri skladnji
 - med glavnimi stavki
 - med glavnim in odvisnim stavkom
- narekovaji

Končna ločila so pika, klicaj in vprašaj. Klicaj se uporablja ob velelnih stavkih s posebno empatijo.

Vejica: Pred vezniki ki, ko, ker, da, če (in ob vrinjenih odvisnikih tudi za njimi). Brez vejice v kombinacijah – ne da bi, medtem ko, potem ko ...

Narekovaji so pomembni pri citatih.

Slovnica

uvodna pripomba: Popravljamo po navadi na osnovi tega, kar smo se sami bili naučili, po ustaljenih vzorcih. Ravno pri nemščini se je videlo, kako se je spremenil odnos do pravopisa v zadnjih letih od pravopisne reforme, isto velja tudi za jezikovno pravilnost. Tako npr. stavčna elipsa ni načelno napaka, ampak si jo je treba ogledati pod vidikom besedilne vrste (v govoru učinkuje drugače kot v povzetku), povezave s stavkom prej itd.

Gre za raven besede, stavka in besedila.

Raven besede:

- besedotvorje
- spol/število/sklon
- glagol

besedotvorje: upoštevanje na pravopisni ravni – glas, glasen, glasbilo, na fonemski ravni – blag – blažji

spol: samostalniki imajo določen spol, ki vpliva na kongruenco: pesem je bila

število: tvorba dvojine in množine

sklon: uporaba samostalnikov v stavku zahteva določene sklonske spremembe.

glagol: pomembna besedna vrsta v slovenščini

Za slovenščino je pri spolu pomembna kategorija ženske II. sklanjatve (i-jevska sklanjatev), ki naj bi jo obvladali posebno pri pogosto rabljenih, poznanih besedah, kot npr. pesem (v besedilni analizi/interpretaciji).

Število vpliva na rabo glagola. Gre pa tudi za pravilno kombinacijo števnik in glagola: učenec je bil – učenca sta bila – trije/štirje učenci so bili – pet učencev je bilo. Posebno poglavje: štetje decimal (če se izpišejo, predvsem gre za pravilni drugi sklon: 5,3 odstotka vprašanih).

Sklonske končnice so sestavni del pravilnega sporazumevanja.

Zelo pomembna je povezava predloga in sklona (pri učenju: s pomočjo vprašalnic), glagola in sklona (ukvarjam se s/z, udeležim se česa, prepričan/a sem o, pripovedujem o), zanikanje.

Vloga glagola kot povedka – gre pa tudi za kategorijo dovršnosti/nedovršnosti.

Raven stavka:

- skladnja / besedni red
- kongruenca

skladnja: Gre za zmožnost napisati slovnično pravilne in vsebinsko popolne stavke. Napake so torej nenavaden in pomen stavka spreminjajoč besedni red, izpust stavčnih elementov, narobe stavčne konstrukcije, prekinitve ali nepravilni predlogi.

V slovenščini je merodajna kategorija naslonskega niza, še bolj pa stava glagola v stavku (2. mesto).

kongruenca: Tukaj gre v nemščini za tip »Ein Drittel der Eingeladenen ist/sind gekommen«, kjer smo lahko tolerantnejši, v slovenščini bi bil ta stavek: »Tretjina povabljenih je prišla/so prišli/je prišlo« povezan s tematiko pravilnega štetja glede na (ne)določni števniki. Drug primer: »Več kot tri četrtine udeležencev teh socialnih programov je žensk / so ženske.«

Raven besedila:

- vezniki/navezave
- čas in naklon

vezniki: pravilna raba veznikov, predvsem pri upoštevanju vzročnosti (zakaj?) in namena (čemu?)

navezave: V to kategorijo spadajo nadomestne besede – zaimki, povratno svojilni zaimki svoj.

čas: Pri SZDI se pišejo besedila, ki kaj prikazujejo ali v katerih se argumentira, analizira in interpretira. Glavna časovna oblika je torej sedanjik.

naklon: V nemščini gre za rabo konjunktiva pri poročanem govoru.

V slovenščini opozarjamo na pojav (ne)dovršnosti (gl. zgoraj).

Slog

Pri slogu velja pozornost pogovornemu izrazju na besedni in slovnični ravni, npr. v besedišču: zastopiti (namesto razumeti), cukr (namesto sladkor), govoriti čez kaj (namesto govoriti o), sem mogel napisati (namesto sem moral napisati); na slovnični ravni: noče govort/povedat (namesto noče govoriti/povedati), pred dvemi leti (namesto pred dvema letoma) itd.

Dodatek

Primeri za ocenjevanje

Primer 1 v nemškem priročniku:

Skupna ocena »povoljno« nastane iz ocen K1 (»3«), K2 (»2«) in K3 (»4« [»3« + »4«]).

Primer 2 v nemškem priročniku:

Skupna ocena »nezadostno« nastane iz ocen K1 (»5«), K2 (»2«) in K3 (»3« [»3« + »3«]).

Primer 3 v nemškem priročniku: *glejte naslednjo stran*

Primer 4 v nemškem priročniku:

Skupna ocena »nezadostno« nastane iz ocen K1 (»3«), K2 (»4«) in K3 (»5« [»5« + »5«]).

Primer 3:

SZDI/PZI iz nemščine, hrvaščine, slovenščine, madžarščine – ocenjevalni seznam za besedilo 1					
K1	ni iz-polnjeno	bistveno pretežno opravljeno	bistveno v celoti opravljeno	preko bistvenega opravljeno	daleč preko bistvenega opravljeno
vsebina	☐	☐	☒	☐	☐
izpolnitev naloge glede vsebine		pisna dejanja v smislu besedilne vrste pretežno udejanjena	pisna dejanja v smislu besedilne vrste večinoma udejanjena	pisna dejanja v smislu besedilne vrste vseskozi udejanjena	pisna dejanja v smislu besedilne vrste obširno udejanjena
		delovne naloge pretežno obdelane	delovne naloge večinoma obdelane	vse delovne naloge obdelane	vse delovne naloge obširno obdelane
		pretežno dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog	večinoma dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog	popolnoma dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog	popolnoma dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog
		pretežno stvarno pravilno	večinoma stvarno pravilno	stvarno pravilno	vseskozi stvarno pravilno
		kakovost vsebinske obravnave: površno/netočno/reproduktivno	kakovost vsebinske obravnave: v nastavkih kompleksno/večinoma točno/nastavki samostojnosti	kakovost vsebinske obravnave: kompleksno/točno/opazno samostojno	kakovost vsebinske obravnave: v visoki meri kompleksno/točno/samostojno; če je dano: idejno bogato
struktura besedila	☐	☐	☐	☒	☐
izpolnitev naloge glede strukture besedila		sovisnost: besedilo je v mislih in oblikovno pretežno strukturirano, kot zahteva besedilna vrsta	sovisnost: besedilo je v mislih in oblikovno večinoma strukturirano, kot zahteva besedilna vrsta	sovisnost: besedilo je v mislih in oblikovno vseskozi strukturirano, kot zahteva besedilna vrsta	sovisnost: besedilo vseskozi ustreza v mislih in oblikovno besedilni vrsti, je jasno, ciljno usmerjeno in po potrebi samostojno strukturirano
		pretežno spoznavna navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta	udejanjena navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta	uspela navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta	posebej uspela navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta
		pretežno spoznavna raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev	večinoma spoznavna raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev	skoraj vseskozi raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev	vseskozi raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev
K1	☐	☐	☒	☐	☐

K3/1	ni iz-polnjeno	bistveno pretežno opravljeno	bistveno v celoti opravljeno	preko bistvenega opravljeno	daleč preko bistvenega opravljeno
slog/izraz	☐	☐	☒	☐	☐
izpolnitev naloge glede sloga in izraza		jezikovna raba pretežno odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna	jezikovna raba večinoma odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna	jezikovna raba skoraj vseskozi odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna	jezikovna raba vseskozi odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna
		pretežno primerno in pomensko pravilno izražanje in malo variant v besednem izboru	večinoma primerno in pomensko pravilno izražanje in veliko variant v besednem izboru	vseskozi primerno in pomensko pravilno izražanje, točen in raznolik besedni izbor	vseskozi primerno in pomensko pravilno izražanje in posebej točen, diferenciran in raznolik besedni izbor
		pretežno dobro razumljive stavčne strukture oz. le malo variant v stavčnih strukturah	večinoma dobro razumljive in raznolike stavčne strukture	vseskozi raznolike in kompleksne oz. besedilni vrsti primerne stavčne strukture	posebej raznolike in kompleksne oz. besedilni vrsti primerne stavčne strukture
		veliko formulacij, ki se naslanjajo na izhodiščno besedilo, ali veliko dobesedno prevzetega	večinoma samostojne formulacije	skoraj vseskozi samostojne formulacije	vseskozi samostojne formulacije
jezikovne norme	☒	☐	☐	☐	☐
izpolnitev naloge glede normativne jezikovne pravilnosti	*X	pretežno pravilna raba pravopisnih pravil	večinoma pravilna raba pravopisnih pravil	pravilna raba pravopisnih pravil; malo napak	pravopisno (skorajda) brez napak
		pretežno pravilna raba ločil	večinoma pravilna raba ločil	pravilna raba ločil; malo napak	raba ločil (skorajda) brez napak
	*X	pretežno slovnično pravilno	večinoma slovnično pravilno	slovnično pravilno; malo napak	slovnično (skorajda) brez napak
K3/1	☒	☐	☐	☐	☐

veljavno od šolskega leta 2022/23
stran 1 od 2

* Tu je mogoče označiti, kaj ni bilo izpolnjeno; v tem primeru pride do izravnave v K3/2.

SZDI/PZI iz nemščine, hrvaščine, slovenščine, madžarščine – ocenjevalni seznam za besedilo 2					
K2	ni iz-polnjeno	bistveno pretežno opravljeno	bistveno v celoti opravljeno	preko bistvenega opravljeno	daleč preko bistvenega opravljeno
vsebina	☐	☒	☐	☐	☐
izpolnitev naloge glede vsebine		pisna dejanja v smislu besedilne vrste pretežno udejanjena	pisna dejanja v smislu besedilne vrste večinoma udejanjena	pisna dejanja v smislu besedilne vrste vseskozi udejanjena	pisna dejanja v smislu besedilne vrste obširno udejanjena
		delovne naloge pretežno obdelane	delovne naloge večinoma obdelane	vse delovne naloge obdelane	vse delovne naloge obširno obdelane
		pretežno dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog	večinoma dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog	popolnoma dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog	popolnoma dojel/-a besedilno/-i/-e priložo/-i/-e v smislu delovnih nalog
		pretežno stvarno pravilno	večinoma stvarno pravilno	stvarno pravilno	vseskozi stvarno pravilno
		kakovost vsebinske obravnave: površno/netočno/reproduktivno	kakovost vsebinske obravnave: v nastavkih kompleksno/večinoma točno/nastavki samostojnosti	kakovost vsebinske obravnave: kompleksno/točno/opazno samostojno	kakovost vsebinske obravnave: v visoki meri kompleksno/točno/samostojno; če je dano: idejno bogato
struktura besedila	☐	☒	☐	☐	☐
izpolnitev naloge glede strukture besedila		sovisnost: besedilo je v mislih in oblikovno pretežno strukturirano, kot zahteva besedilna vrsta	sovisnost: besedilo je v mislih in oblikovno večinoma strukturirano, kot zahteva besedilna vrsta	sovisnost: besedilo je v mislih in oblikovno vseskozi strukturirano, kot zahteva besedilna vrsta	sovisnost: besedilo vseskozi ustreza v mislih in oblikovno besedilni vrsti, je jasno, ciljno usmerjeno in po potrebi samostojno strukturirano
		pretežno spoznavna navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta	udejanjena navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta	uspela navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta	posebej uspela navezava na besedilno/-i/-e priložo/-i/-e, kot zahteva besedilna vrsta
		pretežno spoznavna raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev	večinoma spoznavna raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev	skoraj vseskozi raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev	vseskozi raba ustreznih povezovalnih jezikovnih sredstev
K2	☐	☒	☐	☐	☐

K3/2	ni iz-polnjeno	bistveno pretežno opravljeno	bistveno v celoti opravljeno	preko bistvenega opravljeno	daleč preko bistvenega opravljeno
slog/izraz	☐	☒	☐	☐	☐
izpolnitev naloge glede sloga in izraza		jezikovna raba pretežno odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna	jezikovna raba večinoma odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna	jezikovna raba skoraj vseskozi odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna	jezikovna raba vseskozi odgovarja pisnemu dejanju in je situaciji primerna
		pretežno primerno in pomensko pravilno izražanje in malo variant v besednem izboru	večinoma primerno in pomensko pravilno izražanje in veliko variant v besednem izboru	vseskozi primerno in pomensko pravilno izražanje, točen in raznolik besedni izbor	vseskozi primerno in pomensko pravilno izražanje in posebej točen, diferenciran in raznolik besedni izbor
		pretežno dobro razumljive stavčne strukture oz. le malo variant v stavčnih strukturah	večinoma dobro razumljive in raznolike stavčne strukture	vseskozi raznolike in kompleksne oz. besedilni vrsti primerne stavčne strukture	posebej raznolike in kompleksne oz. besedilni vrsti primerne stavčne strukture
		veliko formulacij, ki se naslanjajo na izhodiščno besedilo, ali veliko dobesedno prevzetega	večinoma samostojne formulacije	skoraj vseskozi samostojne formulacije	vseskozi samostojne formulacije
jezikovne norme	☐	☒	☐	☐	☐
izpolnitev naloge glede normativne jezikovne pravilnosti		pretežno pravilna raba pravopisnih pravil	večinoma pravilna raba pravopisnih pravil	pravilna raba pravopisnih pravil; malo napak	pravopisno (skorajda) brez napak
		pretežno pravilna raba ločil	večinoma pravilna raba ločil	pravilna raba ločil; malo napak	raba ločil (skorajda) brez napak
		pretežno slovnično pravilno	večinoma slovnično pravilno	slovnično pravilno; malo napak	slovnično (skorajda) brez napak
K3/2	☐	☒	☐	☐	☐

številka kandidatke/kandidata:	skupna ocena: zadostno
--------------------------------	-------------------------------

veljavno od šolskega leta 2022/23
stran 2 od 2

Skupna ocena »zadostno« nastane iz ocen K1 (»3«), K2 (»4«) in K3 (»4« [»5« + »4«]).

Razlage za ocenjevanje besedilne dolžine

- Pri vseh nalogah SZDI so podatki o dolžini besedila, ki ga je treba napisati (+/- 10 odstotkov). Navedena dolžina naj omogoča po mnenju avtoric in avtorjev nalog najboljši rezultat, zagotavlja najvišjo stopnjo primerljivosti in se je treba zato ravnati po njej.
- Če je jasen odklon navzdol ali navzgor, potem se to upošteva pri ocenjevanju; mero-dajen je ocenjevalni seznam.
- To pomeni, da se odklon ne sme še enkrat upoštevati dodatno pri kriterijih ocenje-valnega seznama (npr. z znižanjem dobljene ocene), ker bi to bila dvojna ocenitev.
- Upoštevanje dane dolžine ima različen pomen pri besedilnih vrstah, ki jih je treba napisati: Prekoračitev besedne meje je posebej problematična pri besedilnih vrstah *Povzetek*, *Pismo bralke/bralca* in *Komentar*, ker se s tem izpodbije namen in pomen besedilne vrste kot take. Podkoračitev je posebej problematična pri besedilnih vrstah *Interpretacija besedila*, *Analiza besedila*, *Razprava* in *Mnenjski govor*, ker tako verjet-no ni mogoče doseči potrebne kompleksnosti prikaza in argumentacije. Prekoračitev besedilne dolžine ne sme samodejno povzročiti slabšo oceno. Pri bese-dilnih vrstah *Razprava*, *Interpretacija besedila* in *Analiza besedila* je prekoračitev lahko celo znak kakovosti, če je dana prepričljiva vsebina, npr. zaradi kompleksnosti in globine utemeljevanja, analize ali interpretacije.
- Če se kandidatka/kandidat ne drži obsega besed, je to v naslednjih primerih problema-tično in se mora upoštevati pri oceni različnih dimenzij:

pod spodnjo mejo obsega besed	utemeljevanje prekratko; posamezne delovne naloge premalo upoštevane; prekratka obnova (povzetek)	vsebina
	skokovito utemeljevanje, manjkajoče besedilne povezave	struktura besedila
	izražanje dvoumno, prekratko	slog in izraz
nad zgornjo mejo obsega besed	preobširna obnova besedilne priloge	vsebina
	oddaljitve, nemotivirane zastranitve, vsebinsko ponavljanje	struktura besedila
	okoren slog, redundanca/preobilje/ponavljanje	slog in izraz